Archive of SID.ir

فصلنامه علمی قانون یار
LICENSE NUMBER: 78864 ARTICLE COD:Y8SH31A44047 ISSN-P: 2538-3701

نقش داوری در حل و اختلافات تجاری بین المللی و تاثیر آن بر تسهیل مبادلات و سرمایه گذاری

(تاریخ دریافت ۱۴۰۳/۰۷/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۳/۱۲/۰۳)

مارال کیوان [1]
دانشجوی دکتری حقوق بین الملل
دکتر مریم مرادی
عضو هیات علمی روابط بین الملل
مهدی پورکیانی
دانشجوی دکتری حقوق بین المللی

چکیده

در دوران جهانی‌شدن و گسترش روابط تجاری بین‌المللی، حل و فصل اختلافات تجاری به یک چالش مهم برای کشورهای مختلف تبدیل شده است. اختلافات تجاری نه تنها می‌توانند هزینه‌های بالایی به طرفین وارد کنند، بلکه ممکن است باعث اختلال در روابط اقتصادی و حتی کاهش سطح سرمایه‌گذاری‌های بین‌المللی شوند. یکی از راه‌های موثر در حل این اختلافات، استفاده از داوری بین‌المللی است که در سال‌های اخیر به عنوان یک روش جایگزین و مناسب به جای فرآیندهای قضائی سنتی در سطح جهانی مطرح شده است. این پژوهش به بررسی نقش داوری در حل اختلافات تجاری بین‌المللی و تأثیر آن بر تسهیل مبادلات و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی می‌پردازد. هدف این پژوهش، تحلیل نحوه تأثیر داوری بر حل اختلافات تجاری بین‌المللی و اثرات آن بر تسهیل مبادلات تجاری و جذب سرمایه‌گذاری‌ها است. نتایج این تحقیق نشان می دهد که استفاده از داوری به ویژه در شرایط پیچیده و چند فرهنگی تجارت بین المللی منجر به تسریع در فرایند حل اختلافات و کاهش هزینه ها می شود و همچنین سیستم داوری کارآمد باعث افزایش اعتماد سرمایه گذاران و تسهیل شرایط سرمایه گذاری می گزدند. پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی است و به روش‌های کتابخانه‌ای و اسنادی برای جمع‌آوری داده‌ها از منابع علمی، مقالات تخصصی، گزارش‌های بین‌المللی و نمونه‌های موردی استفاده خواهد کرد.

واژگان کلیدی: داوری ، سرمایه گذاری، ایکسید، امنیت سرمایه گذاری، حقوق بین الملل

---

[1] نویسنده مسئول

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مقدمه

قبل از اینکه انسان پی ببرد که برای حل و فصل احتلافات خود نیاز به یک تشکیلات قضایی دارد داوری وسیله ای برای حل وفصل اختلافات بوده است. ایجاد تشکیلات عریض و طویل قضایی باعث نشده که داوری از بین برود و این روش حل و فصل اختلافات در کنار دادرسی به حیات خود ادامه داده است.از اوایل قرن بیستم داوری برای حل و فصل اختلافات تجاری بین المللی بیش از پیش مورد توجه تجار و فعالان اقتصادی بین المللی قرار گرفت .امروزه داوری بخش جدایی ناپذیر حقوق تجارت بین الملل را تشکیل میدهد و بسیاری از نهادهای مربوط به حقوق تجارت بین الملل از طریق داوری توسعه و بسط یافته است. تجارت بین‌المللی امروزه به عنوان یکی از اصلی‌ترین ارکان رشد اقتصادی کشورها و بهبود روابط بین‌المللی شناخته می‌شود. این نوع تجارت، با وجود مزایای بی‌شمار، چالش‌های خاص خود را دارد که یکی از مهم‌ترین آن‌ها اختلافات تجاری است. اختلافات ناشی از تفاوت‌های فرهنگی، قانونی، اقتصادی و حتی سیاسی، می‌توانند به سرعت روابط تجاری میان کشورها را تحت تأثیر قرار داده و به اختلال در مبادلات تجاریسرمایه‌گذاری‌های خارجی منجر شوند. در این راستا، نیاز به روشی برای حل و فصل این اختلافات به شکلی سریع، بی‌طرفانه و مؤثر امری ضروری به شمار می‌آید. یکی از روش‌های برجسته‌ای که در سطح جهانی برای حل اختلافات تجاری استفاده می‌شود، داوری بین‌المللی است. داوری به عنوان یک روش غیرقضائی، از مزایای فراوانی برخوردار است که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از سرعت، کاهش هزینه‌ها، بی‌طرفی، و قابلیت اجرای بین‌المللی آرا. در شرایطی که طرفین یک اختلاف تجاری در کشورهای مختلف قرار دارند و سیستم‌های قضائی داخلی قادر به ارائه راه‌حل‌های مؤثر نیستند، داوری به عنوان یک نهاد حقوقی مستقل، گزینه‌ای بسیار جذاب و کارآمد برای حل اختلافات به شمار می‌آید.

داوری بین‌المللی نه تنها به عنوان یک روش برای حل اختلافات، بلکه به عنوان ابزاری برای ایجاد امنیت حقوقی و اعتماد متقابل در روابط تجاری و اقتصادی نیز شناخته می‌شود. این ابزار باعث می‌شود

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

که کشورهای مختلف بتوانند بدون نیاز به مراجعه به سیستم‌های قضائی داخلی، اختلافات خود را به گونه‌ای حل کنند که برای همه طرف‌ها قابل پذیرش و قابل اجرا باشد. همچنین، استفاده از داوری می‌تواند باعث کاهش ریسک‌های تجاری و افزایش اعتماد به سیستم‌های حقوقی کشورهای مختلف گردد. در نتیجه، داوری نه تنها به حل اختلافات کمک می‌کند بلکه مبادلات تجاری و سرمایه‌گذاری‌های خارجی را نیز تسهیل می‌کند.

هدف این پژوهش، بررسی دقیق نقش داوری در حل اختلافات تجاری بین‌المللی و تحلیل تأثیر آن بر تسهیل مبادلات تجاری و جذب سرمایه‌گذاری‌های بین‌المللی است. این تحقیق به دنبال شفاف‌سازی مزایای داوری به عنوان یک ابزار حقوقی، و همچنین تحلیل چالش‌هایی است که ممکن است در مسیر استفاده از آن در روابط تجاری بین‌المللی وجود داشته باشد. به علاوه، این پژوهش سعی دارد تا با بررسی تاثیرات داوری بر امنیت حقوقی و اعتماد متقابل، رابطه مستقیم آن را با بهبود شرایط اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی تحلیل کند. با توجه به پیچیدگی‌های روزافزون روابط تجاری و اقتصادی در سطح جهانی، حل و فصل اختلافات تجاری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. روش‌های سنتی حل اختلاف مانند مراجعه به دادگاه‌های ملی ممکن است به دلیل طولانی بودن زمان دادرسی، هزینه‌های بالا و نبود بی‌طرفی کافی،بودن مسیر اداری طولانی نتوانند به طور مؤثر این اختلافات را حل کنند. در این راستا، داوری بین‌المللی به عنوان یک نهاد مستقل و سریع، راه‌حلی بهینه برای این چالش‌ها به شمار می‌آید. از این رو، شناخت دقیق فرآیند داوری و تأثیرات آن بر تسهیل روابط تجاری و سرمایه‌گذاری‌های بین‌المللی، برای تصمیم‌گیران اقتصادی و تجاری بسیار مهم است.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۱-مبانی نظری

۱-۱-داوری

در لغت به معنای قضاوت ،حکمیت، حکومت و حکم است . داور یا حکم کسی است که درباره موضوعی به او ارجاع شده قضاوت می کند در مورد اینکه حق با چه کسی است اظهار نظر می نماید. داوری به عنوان روش حل و فصل اختلافات به صورت های گوناگونی تعریف شده است. مطابق تعریفی که در سال ۱۸۹۹در کنفرانسی با حضور نمایندگان ۴۴ کشور برگزار شد داوری چنین تعریف شده است (حل و فصل اختلافات طرفین بر اساس رعایت قانون قضایی که خود انتخاب کرده اند.برخی از حقوقدانان داوری را به اختصار به (فصل خصومت توسط غیر قاضی و بدون رعایت تشریفات رسیدگی دعاوی تعریف کرده اند. (لنگرودی: ۱۴۰۲: ۲۸۴) در حالی که برخی دیگر تعریفی طولانی از آن بیان کرده اند : (داوری روشی است که با استفاده از آن دو یا چند شخص ذینفع حل و فصل را به یک یا چند (Rene,۱۹۸۳,p.۵ شخص دیگر محول کرده اند. به هر حال برای بیان مفهوم کلی داوری آن را میتوان چنین تعریف کرد : (داوری فرایندی است که به موجب آن اختلاف طرفین نسبت به حقوق و تکالیف قانونی خود از طریق قضاوت یک یا چند نفر داور به جای دادگاه حل و فصل می گردد و تصمیم مزبور لازم الاجرا خواهد بود.

۲-تاریخچه داوری

۲-۱-داوری دررم باستان

داوری به یونان باستان باز میگردد؛ زیرا حلوفصل صلح آمیز اختلاف بین مردم و دولتها برای نخستین بار در یونان باستان انجام شده و توسعه یافته است. داوری بین‌المللی در رم باستان، اگرچه با مفاهیم و فرآیندهای حقوقی امروز بسیار متفاوت بود، ولی اصولی از آن به سیستم‌های حقوقی مدرن منتقل شده است. امپراتوری روم، با ساختار حقوقی پیچیده‌اش، به شکلی خاص و قابل توجه در زمینه حل و فصل

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

اختلافات تجاری، حقوقی و حتی میان‌ملت‌ها، استفاده می‌کرد. اصول و روش‌های داوری در رم باستان تأثیر بسیاری بر توسعه سیستم‌های حقوقی و داوری در جهان داشتند.(ربوک: ۲۰۰۴: ۴۹)

۲-۲-داوری بین الملل در قرون وسطی

داوری در قرون وسطی، در حالی که به‌عنوان یک ابزار غیررسمی و موقت برای حل اختلافات به‌ویژه در مسائل تجاری و دیپلماتیک عمل می‌کرد، اصولی را شکل داد که امروزه در داوری بین‌المللی مدرن همچنان به کار گرفته می‌شود. در این دوران، به‌ویژه کلیسا و مقامات مذهبی نقش مهمی در فرآیندهای داوری ایفا می‌کردند، در حالی که داوری‌های تجاری و سیاسی نیز به‌طور گسترده‌ای در حل اختلافات بین‌المللی مورد استفاده قرار می‌گرفت. اصولی چون بی‌طرفی، انتخاب داوران توسط طرفین و حل سریع اختلافات، همگی از ویژگی‌هایی بودند که در سیستم‌های داوری امروزی نیز به‌طور گسترده‌ای پذیرفته شده‌اند.(بیگدلی: ۱۴۰۰: ۴)

۳-۲-داوری بین الملل در قرن هجدهم

قرن ۱۸ میلادی دوره‌ای بود که در آن داوری بین‌المللی از یک ابزار غیررسمی و معمولی به یک روش قانونی و پذیرفته‌شده برای حل اختلافات بین‌المللی تبدیل شد. تأسیس معاهدات داوری، ایجاد نهادهای داوری دائمی، و تبیین اصول حقوقی توسط نظریه‌پردازان حقوق بین‌الملل، زمینه‌ساز استفاده گسترده‌تر از داوری در قرن‌های بعدی شد. با وجود چالش‌ها و مشکلاتی که در این دوره وجود داشت، داوری همچنان به‌عنوان ابزاری مهم برای جلوگیری از جنگ‌ها و کاهش تنش‌ها بین کشورها باقی ماند. این تحولات در نهایت منجر به شکل‌گیری نهادهای داوری مدرن مانند دیوان بین‌المللی دادگستری و مرکز داوری بین‌المللی در قرن ۲۰ شد که نقش مهمی در حفظ صلح و امنیت جهانی دارند.(میرمحمدی: ۱۳۹۰:)

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

٤-۲-داوری بین المللی در عصر مدرن

داوری بین‌المللی در عصر مدرن به عنوان یکی از روش‌های حل و فصل اختلافات بین‌المللی در حوزه‌های مختلف، از جمله تجارت، حقوق بشر و مسائل محیط‌زیستی، به شدت اهمیت یافته است. داوری بین المللی در عصر مدرن به عنوان ابزاری مؤثر برای حل اختلافات حقوقی در سطح جهانی شناخته می‌شود. با این حال، باید چالش‌هایی که در این مسیر وجود دارد را در نظر گرفت و به دنبال راه‌حل‌هایی برای بهبود عملکرد این سیستم بود.

۳-انواع داوری

۱-۳-داوری داخلی و بین المللی

یکی از تقسیم بندی های داوری که به داخلی و بین المللی تقسیم می گردد . در برخی از کشورها مانند ایران دو رژیم حقوقی متفاوت حاکم است به طوری که هرگاه داوری داخلی باشد تابع مقررات قانون ایین دادرسی مدنی است در حالی که اگر بین المللی باشد تابع مقررات قانون تجاری بین المللی خواهد بود و می تواند در اختلافات زیادی که در قوانین شبه مدنی بوجودآید نیز حل وفصل گردد. داوری بین‌المللی یا حکمیت بین‌المللی روشی برای حل اختلافات بین‌المللی است که در آن طرفین به جای رجوع به نهاد قضائی، اختلاف خود را به یک داور مورد اعتماد خود ارجاع می‌دهند. رجوع به داوری ممکن است پس از پیدایش اختلاف یا در هنگام تنظیم قرارداد شرط داوری پیش‌بینی شود. از این روش حل اختلاف اکثراً در قراردادهای بین‌المللی تجاری استفاده می‌شود مهم‌ترین دلایل استفاده از داوری در عدم رعایت تشریفاتِ زمان‌بر و در نتیجه سرعت آن و همچنین اعتماد نداشتن به بی‌طرفی دادگاه‌های ملی است.و همچنین در صورت بروز هرگونه اختلاف موضوع از طریق داوری حل و فصل شود که حتما در قرارداد بین المللی این جمله باید ذکر گردد. بر این اساس بین مقررات ناظر بر داوری داخلی و بین المللی تفاوت هایی وجود دارد بدین صورت که در داوری داخلی دخالت و نظارت قانونی

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

نسیت به داوری بین المللی بیشتر است زیرا همه عناصر اختلاف و رسیدگی مربوط به یک نظام حقوق ملی است در حالیکه در د اوری بین المللی مقر داوری ممکن است صرفا محل داوری باشد و ارتباط معنا داری با اختلاف مورد نظر نداشته باشد. یکی دیگر از تفاوت هایی که بین داوری داخلی و بین المللی وجود دارد ایین دادرسی مدنی یا فوت یا حجر داور باعث از بین رفتن داوری و بطلان آن می شود در حالیکه در داوری بین المللی این چنین نیست .

۲-۳-داوری موردی و سازمانی

در داوری موردی طرفین نسبت به تاسیس یک دیوان داوری ویژه برای رسیدگی به اختلاف خود اقدام می کنند و دیوان مزبور پس از اتمام رسیدگی و صدور رای از بین می رووند . به عبارت دیگر این دیوان تشکیل و پس از انجام منحل می شود .(شیروی :۱۳۸۷: ۱۹۱) به طور خلاصه در تعریف داوری موردی می توان گفت که هر جا طرفین نسبت به داوری توافق کنند اما داوری آن ها از طریق سازمان یا موسسه ای انجام نشود داوری آن ها موردی تلقی می شود. در داوری موردی ببه طرفین توصیه می شود که در آیین دادرسی مدنی و و نحوه پیشبرد داوری را از طریق توافق مشخص کنند و روند داوری را تحت کنترل قرار دهند. در داوری سازمانی طرفین از طریق کمک و مساعدت و خدمات یک سازمان داوری استفاده می کند و به این ترتیب اختلافات خود را از طریق حل و فصل می نمایند. در داوری سازمانی برای کلیه مراحل رسیدگی مواعد و زمان های معینی مقرر شده است و چنانچه طرفین برخلاف آن توافق نکرده باشند مدت زمان داوران شروع رسیدگی و استماع دعوا معین شده است.

۳-۳-داوری اختیاری و اجباری

ویژگی اساسی داوری اختیاری بودن است . داوری روشی است که طرفین برای حل و فصل اختلاف خود انتخاب می کنند. داوری متکی به به موافقتنامه داوری است و چنانچه موضوعی خارج از موافقتنامه داوری مورد رسیدگی داوری قرار گیرد قابل ابطال است. داوری اجباری در قانون حکمیت ۱۳۰۶ پیش

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

بینی شد به موجب ماده ۱ این قانون هرگاه در دعاوی حقوقی یکی از متداعین محکمه صلح بدایت و تجارت از محکمه تقاضا کند قطع دعوی به طریق حکمیت انجام گیرد محکمه طرف دیگر دعوی را به موافقت با این تقاضا تکلیف و مطابق مواد ذیل رفتار خواهد کرد مشروط به اینکه تقاضای حکمیت تا اخر جلسه به عمل آمده باشد. در داوری اجباری داورها موطف نبودند که در رسیدگی خود این دادرسی مدنی را رعایت کنند اما انها نبایستی بر خلاف قوانین و یا شرایط قرارداد حکمیت عمل کنند.

٤-٣-داوری تجاری و غیر تجاری

امروزه تجارت با داوری رابطه نزدیکی دارد و خیلی از تجار و شرکت های تجاری ترجیح می دهند که اختلافات خود را از طریق داوری حل و فصل کنند. به این جهت بسیاری از سازمان های داوری از دل اتاق های بازرگانی متولد شده اند . داوری تجاری بین‌المللی به حل و فصل اختلافات ناشی از معاملات و قراردادهای تجاری بین اشخاص حقیقی و حقوقی در کشورهای مختلف می‌پردازد. این نوع داوری معمولا در زمینه‌هایی مانند:

-قراردادهای تجاری: شامل اختلافات مربوط به توافقات فروش، خرید، توزیع و نمایندگی

-سرمایه‌گذاری: حل اختلافات میان سرمایه‌گذاران خارجی و دولت‌ها، به‌ویژه در مورد

-معاهدات سرمایه‌گذاری

-حمل و نقل و لجستیک: مسائل مربوط به حمل و نقل بین‌المللی کالا، تحویل و خسارات

-حق مالکیت معنوی: اختلافات مرتبط با اختراعات، علائم تجاری، و حقوق نشر

٤-نهادهای تجاری داوری بین المللی

نحوه حل و فصل اختلافات ناشی از سرمایه گذاری خارجی یکی از موارد مهم در حیطه حمایت از سرمایه گذ اری خارجی است .نحوه حل وفصل اختلافات سرمایه گذاری از جمله مهم ترین موارد

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مربوط به جذب و تشویق سرمایه گذاری خارجی است . در این جهت از سال ۱۹۶۲ بانک بین المللی ترمیم و توسعه به همراه کمسیون اقتصادی سازمان ملل تلاش کردند که مرکزی را برای حل و فصل اختلافات مربوط به سرمایه گذاری پایه ریزی کنند. که نهایتا منجر به تاسیس مرکز بین المللی حل و فصل اختلافات بین المللی (ایکسید) منجر شد.

۱-٤-ایکسید

ایکسید از طریق انعقاد یک معاهده بین المللی تشکیل شده است . کنوانسیون حل و فصل اختلافات میان دولت ها و اتباع سایر دولت ها در چهارچوب بانک جهانی تنظیم و در ۱۸ مارس ۱۹۶۵ در واشنگتن تصویب شد و در ۱۴اکتبر ۱۹۶۶ لازم الاجرا شد. ایکسید یا مرکز بین الملل برای رفع اختلافات سرمایه گذاری یک دیوان داوری مهم در زمینه اختلافات بین المللی است. هدف ایکسید گسترش توسعه اقتصادی از طریق ایجاد فضای مطلوب برای سرمایه گذاری می باشد.(شم آبادی: ۱۴۰۱: ۲۳۷) صلاحیت ایکسیدمنحصرا در رابطه با اختلاف ناشی از سرمایه گذاری واجد ماهیت حقوقی می باشد که اختلاف بین یک دولت طرف کنوانسیون و تبعه دولت دیگری که آن دولت هم طرف کنوانسیون می باشد ایجاد شده است.و همچنین دو طرف بایستی به صلاحیت ایکسید رضایت داده باشند.بنابراین صرف عضویت در ایکسید بررای رضایت کافی نیست و مرکز صلاحیت این مرکز محسوب نمی شود. رسیدگی تحت کنوانسیون ایکسید خود پسنده هستند و از مداخله نهادهای خارج از ایکسید و مخصوصا محاکم داخلی مستقل میباشند.

۲-٤-اتاق بازرگانی بین المللی

اتاق بازرگانی بین المللی بهترین نهاد داوری بین المللی است و مقر آن در پاریس است این نهاد از سال ۱۹۲۳ شکل گرفته است . بارزترین ویژگی این نهاد کمک و راهنمایی اداری اجرایی است. اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC)با گسترش تعاملات اقتصادی بین‌المللی، مسائلی همچون تسهیل تجارت،

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

افزایش صادرات و همچنین بحث همگن‌سازی مقررات بین‌المللی؛ حمایت از توسعه صادرات و بخش خصوصی؛ و قدرت نفوذ دیپلماسی اقتصادی بیش از پیش اهمیت یافت. هدف این سازمان، دفاع از بخش خصوصی کشورها و تلاش برای توسعه و تسهیل تجارت داخلی و خارجی است. هم اکنون نزدیک به ۳هزار متخصص، بدنه کاری ICC را در حوزه‌های گسترده و متفاوت تشکیل می‌دهند. ICC نمایندگی ۴۵ میلیون کسب و کار را در سراسر جهان برعهده دارد و ۱۰۸ کشور نیز در آن عضویت دارند. در همین راستا و بر اساس ماموریت ICC، محور فعالیت‌های آن بر سه حوزه اصلی متمرکز است:

۱. مقررات‌گذاری،

۲. سیاست‌گذاری، و

۳. داوری.

ICC و اتاق‌های بازرگانی باید مقررات موردنظر را به کشورها و دولت‌ها ارائه دهند تا با استفاده از آن مقررات میزان ریسک و خطا کاهش پیدا کند.

۳-٤-دیوان داوری بین المللی لندن

از سال ۱۹۹۸ و متعاقب ایجاد اتاق داوری پیشین لندن که در سال ۱۸۹۲ تشکیل شده بود استقرار یافته است. دیوان لندن صرف نظر از تابعیت طرفین به منظور رسیدگی به اختلافات ناشی از معاملات بازرگانی از جمله اختلافات مرتبط با سرمایه گذاری تشکیل شده است . این دیوان در سال ۱۹۹۸ تصویب شده است .

٤-٤- مرکز حل و فصل اختلافات مالی بین‌المللی

یکی از روندهای اقتصادی قابل توجه در دهه های اخیر، گسترش سرمایه گذاری بین المللی بوده است.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

این امر با فراهم آوردن دسترسی به منابع مالی خارجی، فناوری و تخصص، به نفع کشورهاست. اما لازم به ذکر است که در این راستا فرصت های بیشتری برای ایجاد تنش بین سرمایه گذاران و دولت ها وجود دارد. مرکز بین المللی حل و فصل اختلافات سرمایه گذاری یک انجمن مستقلی را برای مصالحه و داوری این اختلافات فراهم می کند. کنوانسیون حل و فصل اختلافات سرمایه گذاری بین دولت ها و اتباع سایر کشورها در سال ۱۹۶۶ لازم الاجرا شد و تا امروز توسط ۱۵۶ کشور امضا و تصویب شده است

۵-بررسی نمونه هایی از پرونده های داوری

۱-۵-(پرونده خمکو)

در تاریخ ۱۲ ژوییه ۱۹۶۶ تیرماه ۱۳۴۵ بین آموکو و شرکت ملی پتروشیمی قراردادی منعقد شد . طرفین توافق کردند که دستگاه مختلطی به نام خمکو به منظور احداث به منظور احداث تولید گوگرد مالیات استحصالی از گاز طبیعی و گاز نفت مایع حاصل از گاز طبیعی و فروش محصولات ایجاد نمایند. شرکت اموکو اینترنشنال اظهار می دارد که دولت جمهوری اسلامی ایران راسا طبق قرارداد متعهد شده است که برابر بندهای قرارداد اقدام نماید اما ناگهان این شرکت از ۵۰ درصد حقوق مالکانه خود محروم کرده است. طرفین در مورد توصیف و آثار حقوقی این حقایق احتلاف نظر دارند طرفین در مورد ضوابط ارزشیابی حقوق مالکانه و تعیین میزان خسارت و غرامت اختلاف نظر دارند . دیوان داوری کلی دستور مورخ ۲۲ نوامبر ۱۹۸۵ این درخواست را رد کرد ایران و شرکت آموکو اعتراضی به دستور تقدیم دیوان داوری نمودند دیوان تصمیم گرفت در برنامه رسیدگی به پرونده تغییراتی بدهد. نهایتا دیوان داوری بر مبنای مدارک تسلیمی و در نبود اعتراض مشخص از جانب خواندگان متقاعده شده است . (مظفری وهمکار:۱۳۷۸: ۴۷) دولت جمهوری اسلامی ایران باید غرامتی به میزان ۵۰ درصد ارزش موسسه فعال

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

شرکت سهامی شیمیایی خارک در تاریخ ژوییه ۱۹۷۹ بدون افزودن سودهای آتی از دست رفته به خواهان شرکت آموکو بپردازد.

۲-۵-(پرونده کوستک)

وزارت دفاع ملی جمهوری اسلامی ایران متعهد است مبلغ ۶۰۰/۹۹۵ به اضافه بهره نرخ ۱۲ درصد در سال از تاریخ ۱۶ژوییه ۱۹۷۹ تا تاریخی که کارگزار دستور پرداخت به بانک امین را بدهد به اضافه هزینه داوری به مبلغ ۳۰/۰۰۰دلار به خواهان کوستک بپردازد و ضمنا مابقی ادعاهای متقابل مردود شناخته می شوند.بدینوسیله حکم جهت ابلاغ به کارگزار امانی به ریاست ایران تسلیم می گردد.

٦-تأثیر داوری بر تسهیل مبادلات تجاری و جذب سرمایه‌گذاری‌ها

داوری بین‌المللی یکی از ابزارهای کلیدی در تجارت جهانی است که به‌طور خاص می‌تواند به تسهیل مبادلات تجاری و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی کمک کند. در دنیای پرچالش و پیچیده‌ای که تجارت بین‌المللی در آن انجام می‌شود، بروز اختلافات تجاری، مشکلات قانونی و فرهنگی، و همچنین نگرانی‌ها در خصوص امنیت سرمایه‌ها و اطلاعات، از جمله موانع اصلی بر سر راه رشد و گسترش تجارت جهانی و جذب سرمایه‌گذاری‌ها هستند. داوری بین‌المللی با ویژگی‌های منحصر به فرد خود، نقش مهمی در کاهش این موانع ایفا می‌کند و موجب تسهیل روند تجاری و جذب سرمایه‌گذاری‌ها می‌شود.

۱-٦-کاهش ریسک‌های حقوقی و تجاری

یکی از بزرگ‌ترین موانع در مبادلات تجاری بین‌المللی، ریسک‌های حقوقی است. در بسیاری از موارد، شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران از حل و فصل اختلافات خود از طریق سیستم‌های قضائی ملی خودداری

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

می‌کنند، به‌ویژه اگر در کشور مقصد مشکلات قضائی و قانونی موجود باشد. سیستم‌های قضائی در کشورهای مختلف ممکن است با چالش هایی چون کندی رسیدگی، فساد، یا حتی تعصبات قضائی روبه‌رو باشند که می‌تواند موجب عدم اطمینان در تصمیمات قانونی شود. در اینجا، داوری به‌عنوان یک ابزار موثر برای حل این مشکلات وارد می‌شود.

- بی‌طرفی داوری: داوری به‌طور کلی از نظر حقوقی بی‌طرفانه است و طرفین اختلاف می‌توانند داورانی را انتخاب کنند که در زمینه خاص اختلاف تخصص دارند. این ویژگی موجب می‌شود که طرفین از هرگونه تعصب یا فشار سیاسی و حقوقی در محاکم ملی کشورها محافظت شوند.
- شفافیت و پیش‌بینی‌پذیری: داوری‌ها معمولاً به‌صورت شفاف و قابل پیش‌بینی برگزار می‌شوند، به‌ویژه با توجه به استانداردهای بین‌المللی موجود، مانند کنوانسیون نیویورک که اجرای آرا را در کشورهای مختلف تضمین می‌کند. این شفافیت در فرآیند حل اختلاف، اعتماد سرمایه‌گذاران و تجار را به‌طور قابل توجهی افزایش می‌دهد.

۲-۶-تسهیل تبادل تجاری با کاهش مشکلات فرهنگی و قانونی

در تجارت بین‌المللی، تفاوت‌های قانونی، فرهنگی و زبانی می‌تواند منجر به بروز مشکلات عمده‌ای در اجرای قراردادها و توافقات تجاری شود. داوری بین‌المللی با ویژگی‌های خاص خود این مشکلات را کاهش می‌دهد.

- انعطاف‌پذیری در قوانین: یکی از ویژگی‌های بارز داوری این است که طرفین می‌توانند برای حل اختلافات خود قوانین بی‌طرف یا قوانین کشور ثالثی را برگزینند، که معمولاً مناسب‌تر و شفاف‌تر است. این انعطاف‌پذیری در انتخاب قوانین به طرفین این اطمینان را می‌دهد که اختلافاتشان با توجه به قوانین مناسب و منصفانه حل و فصل خواهد شد.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

- رفع مشکلات فرهنگی: داورانی که برای حل اختلافات انتخاب می‌شوند، معمولاً تخصص‌هایی در زمینه‌های مختلف تجاری، حقوقی و فرهنگی دارند. این ویژگی موجب می‌شود که داوران به‌راحتی بتوانند اختلافات را با در نظر گرفتن مسائل فرهنگی، تجاری و حقوقی پیچیده بین دو طرف از کشورهای مختلف، حل و فصل کنند.

۳-۶-حفظ محرمانگی و امنیت اطلاعات تجاری

یکی دیگر از نگرانی‌های مهم در مبادلات تجاری، به‌ویژه در زمینه‌های سرمایه‌گذاری، افشای اطلاعات حساس است. در داوری بین‌المللی، برخلاف دادگاه‌های ملی که اغلب فرآیندهایشان عمومی است، اغلب اطلاعات و اسناد داوری محرمانه باقی می‌ماند. این ویژگی مخصوصا در معاملات تجاری که شامل اطلاعات حساس و استراتژیک است، اهمیت بسیاری دارد.

- حفظ اسرار تجاری: در داوری، طرفین می‌توانند از محرمانگی اسناد و اطلاعات خود اطمینان حاصل کنند. این امر به ویژه در قراردادهای تجاری بین‌المللی و سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت که شامل اطلاعات حساس و استراتژیک است، می‌تواند منجر به کاهش نگرانی‌ها و اعتماد بیشتر طرفین شود.

- امنیت بیشتر برای سرمایه‌گذاران: سرمایه‌گذاران خارجی در صورت تضمین حفظ امنیت اطلاعات تجاری و استراتژیک خود، راحت‌تر می‌توانند وارد بازارهای جدید شوند. این امنیت اطلاعات، اعتماد به سیستم حقوقی و تجاری یک کشور را تقویت می‌کند و در نتیجه باعث جذب سرمایه‌گذاری بیشتر می‌شود.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

٤-٦-اجرای بین‌المللی آرا و تضمین‌های حقوقی

یکی از ویژگی‌های برجسته داوری بین المللی، توانایی اجرای آرا در سطح جهانی است. بر اساس کنوانسیون نیویورک ۱۹۵۸، آرای داوری می توانند در کشورهای مختلف اجرایی شوند، حتی اگر کشور صادرکننده رأی، با کشور محل درخواست‌کننده آن تفاوت‌های فرهنگی، حقوقی یا سیاسی داشته باشد. اجرای آرا در سطح جهانی: این ویژگی موجب می‌شود که طرفین بتوانند از رأی داوری در کشورهای مختلف استفاده کنند، بدون اینکه نگرانی از عدم اجرای آن وجود داشته باشد. این امر موجب می‌شود که سرمایه‌گذاران و تجار به سیستم داوری اعتماد بیشتری داشته باشند، زیرا می‌دانند که در صورت بروز اختلافات، تصمیمات داوری به‌طور جهانی قابل اجرا خواهد بود.

٥-٦- کاهش هزینه‌ها و زمان رسیدگی به اختلافات

داوری به‌طور معمول روشی سریع‌تر و کم‌هزینه‌تر نسبت به محاکم قضائی سنتی است. در سیستم‌های قضائی ملی، رسیدگی به اختلافات ممکن است ماه‌ها یا حتی سال‌ها طول بکشد و هزینه‌های زیادی به طرفین تحمیل کند. در حالی که در داوری، به‌ویژه با فرآیندهای سازمان‌های داوری بین‌المللی نظیر ICC یا LCIA، رسیدگی به پرونده‌ها معمولاً سریع‌تر انجام می‌شود.

- کاهش هزینه‌ها: داوری معمولاً شامل هزینه‌های کمتری نسبت به فرآیندهای قضائی طولانی است. این کاهش هزینه‌ها به‌ویژه برای شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران خارجی که به دنبال حل سریع و مؤثر اختلافات خود هستند، اهمیت زیادی دارد.
- جلوگیری از توقف فعالیت‌های تجاری: با رسیدگی سریع به اختلافات، فعالیت‌های تجاری و سرمایه‌گذاری متوقف نمی‌شود و طرفین می‌توانند به‌طور پیوسته به کسب‌وکار خود ادامه دهند.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

٦-٦- تقویت روابط تجاری و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی

یکی از اثرات بلندمدت داوری بین‌المللی این است که می‌تواند روابط تجاری میان کشورهای مختلف را تقویت کند. با توجه به اینکه داوری به‌عنوان یک فرآیند بی‌طرف و جهانی مورد پذیرش است، استفاده از آن به تقویت اعتماد متقابل میان تجار و کشورهای مختلف کمک می‌کند. این امر می‌تواند موجب تسهیل مبادلات تجاری و افزایش سرمایه‌گذاری‌های خارجی در کشورهای مختلف شود.

- اعتماد بیشتر به بازارها: به دلیل اینکه داوری فرآیندی شفاف، سریع و قابل اجرا در سطح جهانی است، سرمایه‌گذاران می‌توانند با اعتماد بیشتری وارد بازارهای خارجی شوند. این اعتماد موجب افزایش سطح سرمایه‌گذاری‌ها و مبادلات تجاری خواهد شد.
- ایجاد محیط تجاری پایدار: در نهایت، با استفاده از داوری بین‌المللی، یک محیط تجاری پایدار و کم‌ریسک برای طرفین ایجاد می‌شود. این محیط باعث جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی بیشتر و رشد مبادلات تجاری میان کشورها می‌شود.

نتیجه‌گیری

داوری بین المللی در حل اختلافات تجاری به عنوان یک ابزار مهم و کارآمد شناخته می شود که توانسته تاثیر عمیقی بر تسهیل مبادلات و سرمایه گذاری ها در سطح جهانی بگذارد. این روش حل و فصل اختلافات به دلیل ویژگی هایی چون بی طرفی سرعت تخصص و محرمانگی بسیاری از مشکلات و موانع قانونی موجود در دادگاه ملی را بر طرف کندو به شرکای تجاری و سرمایه گذاران این امکان را می دهد که به طور موثر و بدون ترس از تبعیض اختلافات خود را حل کنند.اولین تاثیر مثبت داوری تضمین اجرای احکام بین المللی است . با توجه به توافقات جهانی نظیر کنوانسیون نیویورک ۱۹۵۸ احکام داوری در بیش از ۱۶۰ کشور جهان قابل اجراست که این ویژگی باعث افزایش اعتماد به نفس در

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

سرمایه گذاری می شود و از این طریق جریان سرمایه گذاری بین المللی تسهیل می شود . علاوه بر این فرآیند داوری معمولا از دادگاه های ملی سریع تر و انعطاف پذیر تر است که این امر بویژه در مبادلات تجاری با سرعت بالای تغییرات جهانی اهمیت دارد. دومین تاثیر کاهش ریسک های تجاری و سرمایه گذاری است با وجود یک سیستم داوری معتبر و مورد توافق طرفین خطراتی مانند تعارضات حقوقی ناشی از تفاوت های قوانین ملی به حداقل می رسد. این کاهش ریسک باعث ترغیب کشورها به سرمایه گذاری های بزرگ تر و بهبود روابط تجاری می شود. در نهایت ایجاد اعتماد بین طرفین تجاری از دیگر دستاوردهای مهم داوری است با وجود فرآیندهایی که در داوری به اجرای اصول بی طرفی و انصاف تاکید دارد که خود موجب توسعه روابط تجاری و سرمایه گذاری های بین المللی می گردد. در مجموع داوری به عنوان یک روش معتبر جهانی در حل اختلافات تجاری و و تسهیل مبادلات و تقویت تجارت جهانی و ارتقای همکاری بین المللی می شود.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

منابع و مآخذ

الف) منابع فارسی

-شیروی، دکتر عبدالحسین ُ۱۴۰۲، داوری تجاری بین المللی، سازمان مطالعه و تدوین کتب د انشکاهی در علوم انسانی، پژوهشکده تحقیق و علوم انسانی ، چاپ یازدهم، تابستان

-میرمحمدی، معصومهسادات، ۱۳۹۰ مقایسه صلح پایدار در اندیشه انسان محور کانت و صلح عادلانه در اندیشه متفکران شیعی»، نشریه معرفت ادیان، سال دوم، شماره چهارم، پاییز

-بیگدلی ، محمدرضا ، حقوق جنگ ، حقوق محاصمات مسلحانه ، انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی، چاپ هفتم

-مظفری، احمد، نیک فر، مهدی ، ۱۳۸۷ ، گزیده آرای دیوان داوری لاهه، انتشارات ققنوس ، تهران ، چاپ اول

-شم آبادی ، دکتر ابوالقاسم ، ۱۴۰۱، حقوق بین الملل عمومی، انتشارات عدلیه، چاپ دوم

-اولادی ، کامیار ، ۱۳۹۹ ، تاملی بر آخرین تحولات قواعد داوری ، یادداشت دعاوی داوری و حل اختلافات

-شیروی ، عبدالحسین ، ُ۱۳۷۸ ، تنظیم قرارداد داوری با توجه به قانون داوری تجاری بین الملل ایران، مجله مجتمع اموزشی عالی قم ، شماره ۳ ، پاییز

-جعفری لنگرودی، محمد جعفر، ُ۱۳۷۴ ، ترمینولوژی حقوق ، تهران چاپ احمدی

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

ب) منابع لاتین

-Edmund Aloysius Walsh and Stephen Duggan, the history and Nature of international Relations , USA, ۱۹۶۹, p.۱۱۲

-Rence David, Arbitration in international Trade , Deventer, the Netherland, Kluwer law and Taxation Publishers, ۱۹۸۳, p.۵

-Sundra Rajoo, Instituional and Ad hoc Arbitration: Advantager and Disadvantage, The law Review, ۲۰۱۰ , p.۵۴۸

-Roebuck, D. – De Loynes de Fumichon, B., Roman Arbitration, London, ۲۰۰۴

ج) سایت ها

https://icc-iran.com/

https://www.nipna.ir/fa/newsagency

https://didad.ir/

https://karimilawfirm.com/

https://fa.m.wikipedia.org/

Archive of SID.ir